

BIZTONSÁG ÉS BIZALOM A KORMÁNYZATBAN

ÖSSZEFOGLALÓ¹

A biztonságérzet az emberek és az üzleti, civil szektor szereplőinek legalapvetőbb igénye. A biztonság – és vele együtt a biztonságérzet – megteremtése a jó állam egyik legfontosabb feladata, a kormányzat felé megnyilvánuló bizalom feltétele.

A *Jó Állam Jelentés* öt dimenzióban méri a biztonság és a társadalmi bizalom hatáskörébe sorolható kormányzati képességek és tevékenységek folyamatait, eredményét és hatását:

- külső biztonság,
- közbiztonság és katasztrófavédelem,
- jogbiztonság,
- kormányzat iránti közbizalom és átláthatóság,
- létbiztonság.

A *külső biztonság* indikátorai arra a kormányzati képességre mutatnak rá, amely egy esetleges külső fegyveres támadással szemben védelmet biztosít, annak veszélyét elhárítja, mértékét csökkenti. A folyamatosan változó biztonsági környezetben a kihívások, kockázati tényezők és fenyegetések ma már több síkon jelennek meg. Egyre inkább előtérbe kerülnek azok a biztonságpolitikai kihívások, amelyek kezeléséhez átfogó és összehangolt politikai, gazdasági és katonai fellépésre van szükség.

A GDP-arányos védelmi kiadások a korábbi stagnálást követően 2016-tól emelkedni kezdtek, ami megfelelő alap az ország katonai erejének és biztonsági potenciáljának erősödéséhez.

A globális katonai erő-index (*Global Firepower Index*, GFP) Magyarország esetében 2013–2017 között enyhe visszaesést mutat, ennek ellenére az elmúlt időszakban lényegében stabil maradt az ország katonai ereje.

Az önkéntes katonai szolgálaton alapuló haderők kialakítása alapjaiban változtatta meg a Magyar Honvédség működési jellemzőit és építkezési elveit. Az áttérés óta a Magyar Honvédség munkáltatóként érzékenyebb a dinamikus társadalmi folyamatokra, ám az elvártnál lassabban reagál a munkaerőpiac változásaira. A szükséges létszámú és megfelelő minőségi mutatókkal rendelkező személyi állomány megszerzése és megtartása komoly kihívás. A Magyar Honvédség Országgyűlés által jóváhagyott létszáma 2007 óta enyhén emelkedik.

A modern haderők működése nem képzelhető el a hálózatalapú információs rendszerek jelentette kibertér nélkül. A magyarországi kiberbiztonsági incidensek nagyobb része informatikai üzemeltetési hiányosságra vezethető vissza, a komplex támadások észlelési rátája nagyon alacsony.

Magyarország a katonai erejének megfelelő mértékben vesz részt a különböző nemzetközi missziókban. Az éves külföldi katonai segítségnyújtási kiadások tartalmazzák a nemzetközi béketámogató és válságkezelő műveletekben, azon belül

is az ENSZ, a NATO és az EU által végrehajtott válságkezelő és konfliktusmegelőző műveletekben való katonai és rendészeti szerepvállalás költségeit, valamint a két- vagy többoldalú nemzetközi egyezményeken alapuló katonai és rendészeti feladatok ellátásához szükséges forrásokat.

A *közbiztonság* dimenzióban jelenik meg az a kormányzati képesség, amely arra irányul, hogy a közrendet veszélyeztető vagy sértő jelenségeket megelőzze, feltárja és megbüntesse. Ennek része a *katasztrófavédelmi képesség* is, amely a természeti vagy ipari káreseményekkel szembeni védettséget biztosítja.

A dimenzió öt aspektusból világítja meg az állam e kiemelten fontos funkcióját, ebből két indikátor a lakosság szubjektív véleményét (*A lakosság biztonságérzete közterületen, a lakó-környezetében; Lakossági bizalom a rendőrségben*) tükrözi, míg három indikátor (*A regisztrált szándékos emberölések, testi sértések, valamint rablások és csalások száma; Ezer lakosra jutó, éves, közrendre, polgári védelemre, tűz- és katasztrófavédelemre fordított kormányzati kiadások; A bűnüldözés személyi erőforrásai*) az ezen a területen kulcsfontosságú objektív adatokat veszi alapul az elemzéshez.

Az öt indikátor mindegyikében pozitív tendenciákat láthatunk, amelyek a magyar állam egyre javuló teljesítményét jelzik e dimenzióban, nem elhallgatva azt a tényt, hogy nemzetközi összehasonlításban még mindig vannak elmaradásaink egyes területeken. Ha végigtekintjük az egyes indikátorok esetében levont fő következtetéseket, akkor bizakodóan tekinthetünk a jövőbe: évről évre nő a lakosság szubjektív biztonságérzete, valamint a rendőrség iránti közbizalom, jelentősen emelkedtek a közrendre fordított állami kiadások az elmúlt évtizedben. Külön is kiemelendő az a tendencia, hogy a bűnüldözés személyi erőforrásainak mérsékelt bővülése mellett jelentősen javult a bűnügyi statisztika a vizsgált négy bűncselekménytípus közül háromban.

A *jogbiztonsági dimenzió* tárgya a kormányzat képessége, hogy a jogrendszer iránti bizalmat erősítse, a jog által garantált biztonságot megteremtse. A legalapvetőbb jogbiztonságtartalom a jogalkotásba és a jogszolgáltatásba vetett bizalom, amelyre a dimenzió fő indikátoraként tekintünk. A jogrendszerbe vetett bizalom alapvetően határozza meg az állampolgárok, jogalanyok döntéseit. Ezek a döntések a szerződéses viszonyoktól kezdődően a gazdasági döntéseken át a jogorvoslat-kezdemenyezésig igen széles spektrumon mozognak.

A jogrendszer szubjektív megítélését befolyásolja az igazságszolgáltatás kapacitása, felkészültsége, függetlensége mellett számos más objektív tényező is, mint az igazságszolgáltatás döntéseinek közérthetősége, a jogrendszer működésével összefüggő mediakommunikáció. A jogrendszerbe vetett bizalmat befolyásolja továbbá az országok jövedelmi szintje (a gazdagabb országokban magasabb a bizalom szintje), a társadalmi egyenlőtlenségek mértéke. A nagyobb egyenlőtlenséggel sújtott országokban a bizalom általában

¹ A fejezet szerzői: Prof. Dr. Kis Norbert (a munkacsoport vezetője), Dr. habil. Jobbágy Zoltán, Dr. Mészáros Bence, Dr. Téglási András, Dr. Hutkai Zsuzsanna